

VEREJNÁ KNIŽNICA MIKULÁŠA KOVÁČA SI V ROKU 2024 PRIPOMENULA 90. VÝROČIE NARODENIA MIKULÁŠA KOVÁČA

Verejná knižnica Mikuláša Kováča už polstoročie hrdo nesie meno básnika, ktorého život a tvorba sú neoddeliteľne spojené s Banskou Bystricou a zároveň osobnosti, ktorá svojím významom ďaleko presiahla hranice mesta a regiónu a spoluvytvárala obraz modernej slovenskej literatúry druhej polovice 20. storočia. V básnickom životopise Mikuláša Kováča sa zrkadlia dejiny jedného človeka i celej krajiny – zažil nemilosrdnosť, s akou politika a vojna zasahujú do ľudských životov, odlúčenie od otca i jeho predčasnú smrť, prežívanie dramatických udalostí Slovenského národného povstania priamo v jeho srdci – v Banskej Bystrici, tiesnivú atmosféru 50. rokov s politickými procesmi aj roky normalizácie, keď mu pre jeho občianske postoje bolo na dlhé roky prakticky znemožnené publikovať.

Jeho sen – stať sa učiteľom, zmarili vážne zdravotné problémy, s ktorými sa potom boril celý život. Po krátkej epizóde konštruktéra v nábytkárskom podniku vo Zvolene napevno zakotvil v meste pod Urpínom – postupne pracoval ako školský referent, dramaturg bábkového divadla, redaktor v novinách, režisér v rozhlase i metodik Okresného osvetového strediska. Podlomené zdravie ho napokon v roku 1980 prinútilo odísť do invalidného dôchodku.

S manželkou Evou, dcérami Jarmilkou a Dankou a dlhoročným členom rodiny, pudlíkom Džúsikom, prežil väčšinu života v Banskej Bystrici – „*najmilovanejšom mieste na svete*“, na ulici, ktorú ešte počas jeho života pomenovali Slnečná.

Do literárnej tvorby vstúpil potichu, ale o to výraznejšie. Silný a odbornou kritikou vysoko cenený básnický debut *Zem pod nohami* (1960) nazerá na vojnové utrpenie prizmou krehkého a zraniteľného autorského subjektu. Už v tejto zbierke, v rozsiahlej poéme *Moje mesto*, sa objavujú motívy mesta pod Urpínom, ktoré sa potom systematicky opakujú v celej jeho tvorbe. Čitateľov si získal svojím nepatetickým civilným básnením, vyznačujúcim sa hlbokým súcitom a spoluúčasťou na osudoch obyčajných ľudí. Rovnako je to aj v ďalších zbierkach – *Obrana stavebnice*, *Rozmery* či *O modrej labuti*. Okrem poézie sa venoval tvorbe pre deti a mládež (*Paneláci – dobrí vtáci*) a rozhlasovým hrám.

Mikuláš Kováč zomrel 26. mája 1992 v Banskej Bystrici. Je pochovaný na banskobystrickom katolíckom cintoríne. Je po ňom pomenované nielen jedno z banskobystrických gymnázií, ale od roku 1997 aj Verejná knižnica Mikuláša Kováča, ktorú autor často navštevoval a trávil v nej čas. Pri vstupe do hlavnej budovy knižnice na Jilemnického ulici víta návštevníkov hologram autora.

Verejná knižnica Mikuláša Kováča si pri príležitosti 90. výročia narodenia básnika pokladala za povinnosť i privilégium pripomenúť jeho život a dielo spomienkovým podujatím, ktoré sa konalo v utorok 28. mája 2024 v priestoroch jej najväčšej pobočky na sídlisku Fončorda. Na osobnosť básnika spomínali jeho rodinní

príslušníci, priatelia, kolegovia, literáti, odborná verejnosť, ľudia pracujúci v oblasti kultúry, ale aj pedagógovia a študenti Gymnázia Mikuláša Kováča v Banskej Bystrici.

Knižnica pripravila spomienkové pásmo zložené z archívnych televíznych relácií a videozáznamov o básnikovi, ale aj rozhovorov s literárnou vedkyňou a múzejníčkou PhDr. Janou Borguľovou a vysokoškolským pedagógom a literárnym vedcom doc. PaedDr. Júliusom Lomenčíkom, PhD. Silu jeho poézie potvrdila interpretácia básní v podaní pedagogičky Gymnázia Mikuláša Kováča PaedDr. Lenky Majerovej a poeta, redaktora a dramaturga RTVS PaedDr. Marcela Páleša. Bezprostredne, vtipne a ľudsky civilne vyzneli osobné spomienky troch dcér Mikuláša Kováča na ich detstvo a život s otcom-básnikom.

Odovzdávanie ocenenia *Kvet kultúry a umenia* udeleného Mikulášovi Kováčovi in memoriam

Kultúrne popoludnie bolo doplnené o ukážky osobných vecí, fotografií aj ocenenia *Kvet kultúry a umenia* Banskobystrického samosprávneho kraja, ktoré Mikuláš Kováč získal in memoriam práve v máji 2024.

Tvorcovia podujatia sa pokúsili z čriepkov spomienok na Mikuláša Kováča ako básnika, kolegu, priateľa či rodiča zostaviť portrét umelca a človeka, na ktorého by sa nemalo zabudnúť, pretože jeho dielo je stále aktuálne.

Mgr. Katarína Lehotská Mikuláková
Mgr. Henrich Jakubík, PhD.